

เรื่อง ดิ่งตั้ง



รายละเอียด

ดิ่งตั้ง ชื่อวิทยาศาสตร์ *Getonia floribunda* Roxb. (ชื่อพ้องวิทยาศาสตร์ *Calycopteris floribunda* (Roxb.) Lam. ex Poir.) จัดอยู่ในวงศ์สมอ (COMBRETACEAE)

สมุนไพรดิ่งตั้ง มีชื่อท้องถิ่นอื่น ๆ ว่า ดอกโรค (เลย), งวงซุ่ม (ขอนแก่น), มั่นเครีอ (นครราชสีมา), ดวงซุ่ม (อุบลราชธานี), เถาวัลย์นวล (ราชบุรี), มั่นแดง (กาญจนบุรี), ประโยค ดอกประโยค (ตราด), งวงซุ่มขาว เมียงชะนวนไฟ สังขยาขาว (พิษณุโลก, สงขลา), ตะกรูด (นครศรีธรรมราช), กรูด (สุราษฎร์ธานี), ดิ่งตั้งตัวผู้ (ภาคเหนือ), งวงซุ่ม ฮวงซุ่ม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ), ข้าวดอกแตก (ภาคกลาง), หน่วยสุด (ภาคใต้), เครีอตีนตั้ง (คนเมือง), เครีอวงซุ่ม, เถาวัลย์ชนวน, ตะกรูด, สะแกวัลย์, หมั่นเครีอ เป็นต้น

ลักษณะของดิ่งตั้ง

ต้นดิ่งตั้ง จัดเป็นไม้พุ่มเลื้อยขนาดใหญ่หรือไม้เถาเลื้อยเนื้อแข็งขนาดใหญ่ สูงได้ประมาณ 1-5 เมตร

เปลือกเป็นสีน้ำตาลมีขนปกคลุม ตามกิ่งอ่อนเป็นสันสี่เหลี่ยม มีขนสีน้ำตาลแกมแดงขึ้นปกคลุม ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการเพาะเมล็ด ตอนกิ่ง และปักชำกิ่ง เจริญเติบโตได้ในดินทุกประเภท ชอบแสงแดดจัด น้ำปานกลาง มีถิ่นกำเนิดในอินเดีย จีนตอนใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนในประเทศไทยพบได้ทุกภาคตามป่าเบญจพรรณ และตามป่าดิบแล้งทั่วไป

ใบดิ่งตั้ง ใบเป็นใบเดี่ยว ออกเรียงตรงข้ามหรือกิ่งตรงข้าม ลักษณะของใบเป็นรูปรีหรือรูปไข่ ปลายใบสอบแหลม โคนใบมน ส่วนขอบใบเรียบมีลักษณะเป็นคลื่น ใบมีขนาดกว้างประมาณ 2-7 เซนติเมตร และยาวประมาณ 6-17 เซนติเมตร หลังใบด้านบนมีขนนุ่มหนาแน่นเมื่อยังอ่อนอยู่ ส่วนท้องใบมีขนสีน้ำตาลอ่อนหรือสีน้ำตาลแกมเหลืองขึ้นหนาแน่น

ดอกดิ่งตั้ง ออกดอกเป็นช่อขนาดใหญ่แบบแยกแขนง โดยจะออกที่ปลายกิ่ง ดอกย่อยมีจำนวนมาก ดอกย่อยเป็นสีเขียวแกมเหลือง มีกลีบรองดอก 5 กลีบ โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ปลายเป็นรูปถ้วย มี 5 แฉก ข้างในมีขน ส่วนกลีบดอกไม่มี ดอกมีเกสรเพศผู้ 10 อัน เรียงกันเป็น 2 วง วงละ 5 อัน ออกดอกในช่วงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม

ผลดิ่งตั้ง ลักษณะของผลเป็นรูปทรงรีหรือรูปกระสวย มีสันยาว 5 สัน ที่ปลายมีกลีบรองดอกที่เจริญเป็นปีก 5 ปีก ภายในผลมีเมล็ด 1 เมล็ด

สรรพคุณของดิ่งตั้ง

1. ใบมีรสเผื่อน มีสรรพคุณเป็นยาเจริญอาหาร (ใบ)
2. ใบใช้เป็นยารักษาไข้ป่า ไข้มาลาเรีย (ใบ)
3. รากใช้เป็นยาแก้พิษไข้เด็ก (ราก)
4. เปลือกต้นมีสรรพคุณเป็นยาบำรุงหัวใจ (เปลือกต้น)
5. เนื้อไม้เป็นยาแก้เบื่อเมา แก้พิษสุราเรื้อรัง (เนื้อไม้)
6. ใ้เป็นยาแก้อาการจุกเสียดแน่น (ใบ)
7. ใ้เป็นยาแก้ปวดท้อง แก้บิด (ใบ)
8. ใ้เป็นยาระบายท้อง (ใบ)
9. ใบใ้เป็นยาขับพยาธิ (ใบ)
10. ใ้เป็นยาแก้หนาวในทางเดินปัสสาวะ (เปลือกต้น)
11. ช่วยแก้ปัสสาวะดำหรือปัสสาวะเป็นเลือด (เนื้อไม้)
12. ตำรายาพื้นบ้านอีสานจะใช้รากดิ่งตั้งนำมาต้มกับน้ำดื่มเป็นยาแก้กามโรค (ราก)
13. ตำรายาพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมาจะใ้ใบดิ่งตั้งเป็นยารักษาแผลเรื้อรัง ด้วยการนำใบมาตำให้ละเอียด

ผสมกับเนยทาผล (ใบ)

14. ใบใช้เป็นยาแก้แมลงพิษกัดต่อย (ใบ) ส่วนรากใช้เป็นยาแก้พิษงู (ราก)

15. ตำรียาพื้นบ้านล้านนาจะใช้ลำต้นและรากต้งต้ง ผสมกับลำต้นเปล้าลมต้น ลำต้นเปล้าลมเครือ ลำต้นบอระเพ็ด ลำต้นรางแดง ลำต้นแหนเครือ และลำต้นหนาด นำมาต้มกับน้ำดื่มเป็นยาแก้อาการปวดเมื่อย (ลำต้นและราก)

ข้อมูลทางเภสัชวิทยาของต้งต้ง

ดอกต้งต้งมีสารในกลุ่มฟลาโวนอยด์ซึ่งมีฤทธิ์ต้านเนื้องอก

ประโยชน์ของต้งต้ง

ลำต้นสามารถนำมาใช้ทำเป็นเครื่องจักสานได้

เครื่องต้งต้งมีเนื้อไม้เหนียว สามารถนำมาใช้ทำขอบกระบวยวิดน้ำสำหรับตักน้ำรดน้ำผักหรือขอบเครื่องจักสาน ทำด้ามมีด เครื่องใช้สอย

คำสำคัญ : ต้งต้ง

ที่มา : <https://medthai.com/>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-05-26

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1601&code_db=610010&code_type=01